

Romerske rike frå 1496 til 1806. Engelsk ekspansjonisme førte til at fransk politisk utvikling fraus fast i seine 1400-tals former, i ein politisk institusjonell arkitektur utan evne til å endra seg sjølv. Fransk ekspansjonisme førte til ei tilsvarende fastfrysing av den institusjonelle arkitekturen i Det heilage romerske rike og dermed til fråver av "nasjonsbygging" i Tyskland på 15- og 1600-talet.

Utgangspunktet for statsbygginga i Tyskland og Skandinavia frå 1600-talet av er den militære revolusjonen som kritisk vendepunkt. Desse områda er kjenneteikna av låg grad av institusjonell formalisering fram til Reformasjonen. Medan modellen for institusjonell formalisering av sentrumperiferidimensjonen, forvaltningsmodellen, i dei vestlegare territoria var kooptativ-representativ med stenderforsamlingar og lokalt sjølvstyre, vart forvaltningsmodellen i dei nordaustlege det moderne militære kommandohierarkiet. Denne byråkratisk-absolutist-

iske formaliseringa av politiske institusjonar, Staten, var både utvikla, med endringsevne, og moderne i weberiansk forstand. Gjennombrøtet for denne modellen kom historisk i det lutheranske Europa på 1600-talet, først i Sverige, sidan i Danmark-Norge og Preussen, og fekk si endelege form i dei pietistiske einevelda på første halvpart av 1700-talet.

Analytisk er både den historiske parlamentariske modellen utvikla i England og den historiske byråkratiske modellen utvikla i Preussen historisk likeverdige moderne institusjonelle arkitekturar. Som folkestyre og rettsstat er begge då og likeverdige element i det moderne demokratiet. Men det moderne demokratiet er i sitt vesen berre den form det historisk kulturspesifikke europeiske representative styresettet har fått i industrisamfunnet.

Det vil i perioden 5. - 23. juli bli arrangert et sommerkurs for nordiske studenter med temaet Introduction to Modern China. Kurset holdes ved Fudan Universitetet i Shanghai.

Flere opplysninger vedrørende program og påmelding fås ved Institutt for sammenliknende politikk.

Gjesteforelesning

professor emeritus ved Yale University holdt torsdag 11. februar en gjesteforelesning med tittelen: Federalism, Democracy and Nation. Professor Linz er en av verdens ledende eksperter på politiske regimer og regimeendring. Han har bidratt med klassiske verk om autoritære regimer, om demokratiske regimers sammenbrudd, og om transisjoner fra ikke-demokratiske regimer til demokrati og betingelser for demokratisk konsolidering. Med hensyn til demokratisk transisjon og demokratisk konsolidering, har Linz spesielt fremhevet og analysert det komplekse forholdet mellom stat, nasjon og demokrati. I sin gjesteforelesning ved ISP utviklet professor Linz en empirisk typologi over ulike føderale statsmodeller relatert til nasjons- og demokrati-dimensjonene.

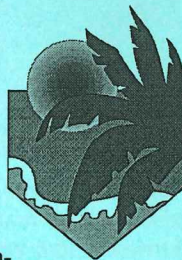
Professor Linz var også 1. opponent ved Pål Bakkas doktordisputas lørdag 13. februar i år.

Samarbeid med Universitetet i Costa Rica

Instituttstyret, førsteamanuensis Einar Berntzen har i tidsrommet 25. februar til 13. mars oppholdt seg ved Escuela de Ciencias Políticas de la Universidad de Costa Rica. Formålet ved oppholdet var å gi et intensivt kurs i komparativ metode for master- og doktorgradstudenter i statsvitenskap. Kurset, som gikk over 14 dager, hadde tittelen: "Métodos de análisis comparativo de casos" og inn gikk som metoddelen av et større *curso de maestría*: "Sistema Político Comparativo y Gobierno Constitucional". Kurset hadde 9 deltagere, 8 fra Costa Rica og en fra El Salvador.

Institutt for sammenliknende politikk har siden 1994 hatt et nært og regelmessig samarbeid med Escuela de Ciencias Políticas innenfor rammeavtalen om utveksling av stab og studenter mellom Universitetet i Bergen og Universidad de Costa Rica.

Sommerskole i europeiske partier og partisystemer

Ved Keele University i Storbritannia arrangeres det sommerskole med tittelen: European Parties and Party Systems. Sommerskolen er åpen for doktor og hovedfagsstudenter med interesse for dette feltet. Det er mulig å søke økonomisk støtte.

Er dette interessant for deg? Henvend deg til Ragnhild Stolt-Nielsen eller Lars Svåsand for mer informasjon, søknadsprosedyre og lignende.

UNIVERSITETET I BERGEN
Institutt for sammenliknende politikk
Adr. Christiesgt. 15, 5007 Bergen
Tlf: 55 58 21 75/78. Fax: 55 58 94 25
Instituttstyret:
Førsteaman. Einar Berntzen
Kontaktpersoner:
Ragnhild Stolt-Nielsen
Terese Zeil

1/99

SamPol aktuelt

Konferanse om makt og demokrati

- i Bergen, under Festspillene!

Årets etterutdanningskonferanse i regi av Norsk Statsvitenskapelig Forening (NSF) er i år lagt til Bergen, den 27 og 28 mai.

Regjeringen Bondevik oppnevnte i fjor en forskergruppe som skal utrede "Makt og demokrati i Norge", og dette er derfor valgt som det opplagte tema for årets konferanse.

I plenums sesjonene møtes "gamle" og "nye" maktutredere. Professor Øyvind Østerud, leder av maktutredningen, foredrar om utredningens rammeplan og arbeid framover. Gudmund Hernes, som ledet den forrige maktutredningen og i dag er prosjektleder i Norsk Investorforum, diskuterer "Lobbydemokrati - bare for de sterke?" og professor Siri Meyer diskuterer alternativer til statsvitenskapelige perspektiver på makt og demokrati.

Konferansen er for øvrig organisert som fire parallellsesjoner over to dager. Sesjon 1 blir ledet av Nina Raalum (Sam.pol.) og handler om "Meninger og makt". Sesjonen er viet en rekke problemstillinger omkring opinions- og markedsundersøkelser, med bidrag av direktøren i Norsk Gallup, Martin Dræge, samt professor Olof Petersson ved SNS, informasjonsrådgiver Rune Gerhardsen i Geelmuyden og Kiese og førsteamanuensis Frank Aarebrot ved UiB. Dessuten retter sesjonen fokus mot nye deltaker- og kommunikasjonsformer (inklusive internett), med foredrag av professor Audun Offerdal ved UiB, stipendiat Tommy Tranvik ved LOS-senteret og politiker Oddmund Søilen fra Bergen kommune.

"Styringsverdier og verdistyre" er tema for den andre sesjonen, som blir ledet av Ivar Bleiklie, den nye direktøren på LOS-senteret. Professor Kari Wærness (medlem i Verdikommisjonen)

trekker opp noen sentrale spørsmål for sesjonene, som videre blir relatert til de politiske institusjonene (direktør Georg Apenes, Datatilsynet og professor Trond Nordby, UiO), forskning og høyere utdanning (professor Ole D. Mjøs, UiT og Ivar Bleiklie, LOS-senteret), næringslivet (adm dir. Tormod Hermansen, Telenor og forsker Haldor Byrkjeflot ved LOS-senteret) og Europa (forsker Helene Sjørven ved Arena og førsteamanuensis John Erik Fossum ved UiB)

Tema for den tredje sesjonen er formulert som et spørsmål - "Butikk på velferds-Norge?" - og blir ledet av Anne-Lise Fimreite (NSD). Sesjonene tar opp både teoretiske og praktiske perspektiver på ulike typer av privatisering og har foredragsholdere fra forskning (professor Per Selle, førsteamanuensis Terje P. Hagen og stipendiat Morten Ødegård), så vel som fra politikk (byråd Anne Herseth, Oslo kommune) og byråkrati (direktør Terje Steen Edvardsen ved Bergen Diakonissehjem, rådmann i Sørumsund, Ranveig Egerdal Eidet og plandirektør i Bergen kommune, Harald Nøss).

Den fjerde sesjonen, som blir ledet av Roar Kristiansen (Bergen kommune), tar opp spørsmål omkring temaet "Byråkratisk balansekunst - fag, politikk og administrasjon". Temaet blir belyst ut fra så vel teoretiske som praktiske perspektiver, gjennom innlegg av førsteamanuensis Dag Ingvar Jacobsen (Høgskolen i Agder), professor Per Læg Reid (LOS/UiB), avdelingsdirektør Terje Dyrsstad i Arbeids- og administrasjonsdepartementet, statssekretær Idar Magne Holme (Helse- og sosialdepartementet), departementsråd Trond Fevolden (Kirkeundervisning og forskningsdepartementet) og Finn Henry Hansen (fylkes-helsesjef i Nordland).

Arrangementskomiteen ser fram til en spennende konferanse. Den retter seg særlig til statsvitere, såvel for-

skere som praktikere, men andre interesserte er selvfølgelig hjertelig velkommen. Antall deltakere er begrenset, og påmeldingsfristen er 9. april. Nærmere informasjon kan fås ved henvendelse til LOS-senteret v/Åse Nettland (55 58 39 00).

Mer detaljerte opplysninger om konferanseprogrammet finner du dessuten på konferansens hjemmeside: www.los.uib.no/etterutdanning/index.html

Institutt for sammenliknede politikk og Institutt for administrasjon og organisasjonsvitenskap vil i perioden 28.-29. mai 1999 avholde en konferanse med tittelen:

Women's Political Representation in Eastern Europe: 10 Years after the Fall.

Nærmere opplysninger om konferansen fås ved henvendelse til professor Richard Matland, Institutt for administrasjon og organisasjonsvitenskap.

Gjesteforsker '99

Dong Lisheng fra Chinese Academy of Social Sciences i Beijing, vil være gjesteforsker ved instituttet fra slutten av april og tre måneder fremover. Oppholdet dekkes av Internasjonalt kontor og Det samfunnsvitenskapelige fakultet.

Dong Lisheng vil gi noen seminarer om kinesisk politikk i løpet av perioden.

Hvor ble de av ?

Hvor ble de av? er en spalte hvor uteksaminerte hovedfagskandidater selv forteller hvor de ble av etter at instituttet katapulterte dem ut av sitt gravitasjonsfelt. Bidragene vil kunne gi et inntrykk av variasjonen i kandidatenes yrkesmessige nedslagsfelt. Redaksjonen vil ta i mot både frivillige og pålagte bidrag.

Haukeland Sykehus

Jeg leverte inn hovedfagsoppgaven min om tyske politiske oppgjør den 20. november 1997. Jeg hadde allerede bestemt meg for å utsette jobbsøkingen og ta organisasjons- og arbeidssykologi delfag den påfølgende våren. Det var et interessant fag og det fungerte som en god forberedelse til arbeidslivet. Jeg bestemte meg for å bli i Bergen og var vel i grunnen ganske pessimistisk innstilt angående mulighetene for en relevant og interessant jobb for en sampoler. De aller fleste jobbene er jo som kjent i Oslo.

Etter få uker som arbeidssøkende så jeg imidlertid at Haukeland Sykehus utlyste fire stillinger til et nyoppstartet treinee-program. Ordningen var helt ny for sykehusvesenet og tar sikte på at kandidatene i løpet av tre år skal få en bred opplæring i helseadministrasjon både gjennom praktisk arbeid og teoretisk kursing. Til alt hell fikk jeg en av stillingene og begynte der 1. oktober 1998.

I løpet av de neste tre årene skal jeg være 3,5 måneder på til sammen 7 avdelinger. Dette inkluderer en klinisk blokk, en serviceblokk, personalavdelingen, IT-avdelingen, økonomiavdelingen, kvalitetsavdelingen og Hordaland Fylkeskommune. Jeg skal ta del i den daglige driften og få innblikk i prosedyrer og praksis. Det tredje året skal jeg være fast på ett sted. På sikt er det meningen at vi skal tilbys høyere saksbehandlingsstillinger eller mellomlederposisjoner. Etter tre år med allsidig opplæring har forhåpentligvis sykehusledelsen og traineene funnet ut hva de egner seg til og trives best å arbeide med. I valg av fast stilling ved sykehuset blir det blant annet lagt vekt på våre ønsker og behov. Jeg trives godt med denne blandingen av praktiske oppgaver og teoretisk opplæring. Det er betryggende at det eksisterer en plan for stillingen som hele tiden gjør at man må lære seg nye ting.

Dette er absolutt relevant arbeid for en sampoler. Her kommer resultatene av politiske beslutninger innen helsesektoren på løpende bånd. En amerikansk organisasjonsteoretiker har uttalt at "compared to hospitals, everything else is kindergarden". Sykehuset, med sin enorme mengde profesjoner og av-

delinger møter krav fra egne ansatte, pasienter, politikere og samfunnet generelt. Kravene er ofte motstridende og harde prioriteringer foretaes kontinuerlig. Sykehuset står derfor overfor mer kompliserte problemstillinger enn noen andre bedrifter eller organisasjoner. Jeg vil oppfordre dagens sampolstudenten til å få øynene opp for hvor spennende en jobb innen sykehusdrift kan være.

Janne Kristiansen

Presentasjon av stab

Eero Olli, stipendiat

Etter tre år med metodeundervisning fikk jeg endelig det stipendet fra Forskningsrådet jeg har ventet på, og i januar ble jeg ansatt som stipendiat for fire år. Jeg har fortsatt forelesningene på grunnfagsmetoden, men andre har allerede overtatt ansvaret de obligatoriske metodeoppgavene studentene må løse.

Jeg stor trives med undervisningen, men metodeoppgavene er tidkrevende og det hadde ellers ikke vært nok rom for min egen forskning. Dette semesteret driver jeg med feltarbeid i Oslo, så det blir mye pendling for meg. Men jeg regner med at i høst skal jeg være i Bergen på heltid.

Mitt dr.polit. prosjekt har en arbeidstitel: «Innvandrerhusholdningenes ressursforvaltningsstrategier - hvordan får de endene til å møtes?»

Prosjektet prøver å fylle et tomrom innen forskningen mellom policy- og klient-orientert litteratur. Der finnes litteratur som peker på at den norske likebehandlingspolicyen ikke har vært særlig vellykket i forhold til innvandrere. Det er problematisk å betrakte innvandrerne som en enhetlig gruppe med felles behov og muligheter. På den andre siden, er det lett å falle i den motsatte fellen og kreve individuelle tiltak for alle. Dette blir ofte begrunnet med at innvandrerne har så variert bakgrunn (etnisitet, språk, utdanning, religion, yrke, familietradisjoner, botradisjoner og så videre) at samme tiltak umulig kan fungere for alle. For en statsviter er det utilfredsstillende å basere seg på slik individuell særbehandling. Jeg håper at det strukturalistiske perspektivet til Mary Douglas kan bidra med å fremstille innvandrernes liv på en måte som overskrider disse vanlige måtene å beskrive folks bakgrunn på. Fokus flyttes dermed fra sosialt bakgrunn til de valg folk gjør og hvordan disse valgene begrunnes. Slik prøver jeg å kombinere en strukturalistisk

teori med et aktør-perspektiv. Min hypotese er at folks valg vil følge ett eller flere mønstre, som jeg kaller for strategier.

Jeg håper på at disse strategiene kan hjelpe oss til å lage bedre tiltak som gir de som har problemer en mulighet til å komme ut av dem, isteden for at man får sosialhjelp, noe som først og fremst er symptombehandling. For å kunne designe et godt tiltak må man kjenne til hva folk vil bruke tiltaket til.

En av grunnene til hvorfor det er strategier knyttet nettopp til husholdningsøkonomi som er temaet, er at alle husholdninger må på en annen måte forholde seg til både ressurser og forbruk. Det spiller ingen rolle hvor man kommer fra eller hvilken religion man praktiserer. Økonomien må alle ta hensyn til.

Jeg kommer til å dybdeintervjue husholdninger fra ulike innvandrergupper i Oslo. Konkrete målsetninger er å beskrive ulike strategier og endringer av dem, studere hvordan de påvirker levekår (mao. under hvilke betingelser fungerer de ulike strategiene), prøve å finne årsaker til valget av strategi, og hvordan disse strategiene påvirker innvandrernes kontakt med nordmenn.

Tidligere har jeg arbeidet med kvantitative metoder og prøvd å forklare bl.a. partipreferanser og folks miljøadferd. Jeg har skrevet om kulturteorien til Mary Douglas før, og slik vil avhandlingen følge opp noen av mine tidligere problemstillinger. Samtidig er både innvandring og kvalitative metoder relativt nye emner for meg så jeg har nok mange utfordringer i vente.

Disputaser

Pål Bakka forsvarte sin avhandling for Dr. Philos.-graden lørdag 13. februar 1999. Avhandlingen bærer tittelen:

Explaining Europe: A Weberian Reconstruction of European Political Development based on Stein Rokkan's Conceptual Map of Europe.

Utgangspunktet for arbeidet er eit spørsmål Rokkan ikkje svarte på etter ei G2-førelsesing i 1976: Kva med Burgund? Dvs. korleis kan regional variasjon i statsbygging innan Bybeltet forklarast?

Det idiografiske formålet med avhandlninga er å altså gi ei historisk informert forklaring på den territorielle fragmenteringa av det europeiske kjerneområdet. Gitt denne uavhengige variabelen er avhandlninga også ein empirisk test på heile det Konseptuelle Europa-

kartet, på Rokkan si prospektive "critical junctures" tilnærming til politisk utvikling som institusjonell formalisering og på validiteten av Diamantmodellen som analytisk reidskap. Denne inkorporeringa av sentrum-periferidimensjonen i studiet av politisk utvikling gjer at avhandlninga sitt nomotetiske aspekt vert ein analyse av tilhøvet mellom politisk institusjonell arkitektur og politisk territoriell struktur.

Bruken av Rokkan sin modell førte med seg at avhandlninga inneheld tre sideordna prosjekt:

- eit metodologisk i utviklinga av prospektive analyseteknikkar, dvs operasjonalisering og spesifisering av dei institusjonelle utgangspunkta for endringsbanar og lokalisering av kritiske vendepunkt i tid og rom. Dette metodologiske kravet førte til eit vitenskapsteoretisk prosjekt der den konvensjonelle periodiseringa av europeisk historie vert erstatta av ei

relativ bygd på når dei kritiske vendepunkta faktisk opptrer i tid og rom, og der nasjonalstaten som historisk fenomen naudsynlegvis vert ein avhengig variabel og alle resultat av politisk utvikling må reknast som historisk kontingente. Dette medfører mellom anna at historiske hendingar må gjevast same teoretiske status som strukturelle føringar. Kombinasjonen av teori og metode fører til

- eit historiografisk prosjekt i den forstand at gjenstanden for den historiske forteljninga er "Europa" som ein heilskap, ikkje dei einskilde nasjonalstatane, og dermed ei total avvising av den nasjonalliberale historiografiske tradisjonen

Den viktigaste konklusjonen i avhandlninga er at det Konseptuelle Europa-kartet er ein empirisk valid teori for europeisk politisk utvikling. Det tyder at det er den einaste empirisk valide teori om

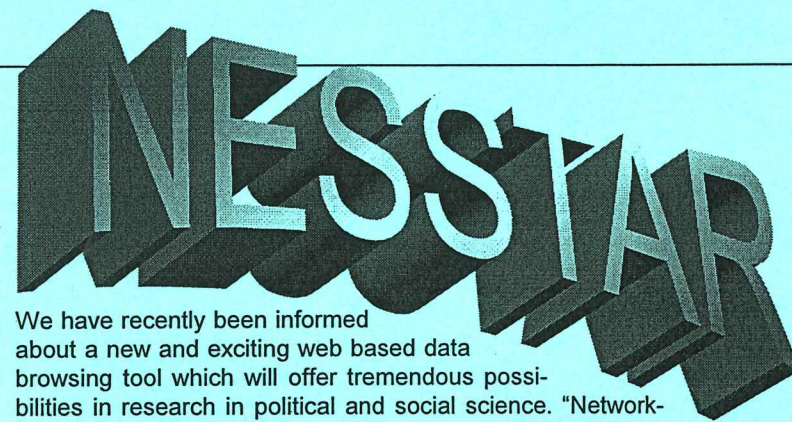

politisk utvikling som nokon gong er formulert. Stein Rokkan må difor reknast som ein teoretikar i same klasse som David Easton, Talcott Parsons og Gabriel Almond. Diamantmodellen er ikkje ei operasjonalisering av Parsons, men tvert imot Rokkan sitt uavhengige tilskot til politisk teori.

Sidan Rokkan ikkje var historikar er derimot hans egne konklusjonar om europeisk utvikling falske. Bybeltet er ikkje eit produkt av geøkonomiske struktur, det er fotefara etter Romarriket. Den historisk informerte analysen viser at den politiske variasjonsdimensjonen - avstand frå Roma - er den einaste med forklaringskraft. Den sentrale politiske aktøren i europeisk historie fram til 1500-talet er faktisk Rokkans "Roman empire" i si tapping som kristent økumenisk imperium - Det Heilage Romerske Rike grunnlagt av Karl den Store. Medan Bybeltet er fotefara etter den administrative inndeling av dette imperiet sine kjerneområde er Romarkyrkja fotefaret etter imperiet sin økumeniske forvaltningsstruktur. Det var Keisaren som skapte Paven, ikkje omvendt og visjonen om eit økumenisk imperium var ei reell politisk kraft fram til freden i Westfalen.

Den observerte territorielle variasjonen i europeisk politisk utvikling speglar det territorielle mønsteret i samanbrotet av imperiet som igjen speglar forskyvinga av imperiet sitt kjerneområde i takt med ekspansjonen av europeisk sivilisasjon mot nord og aust på 1000 - og 1100-talet. Fram til slutten av 1600-talet fører det til at dei vestlegare territoria er systematisk meir "utvikla" enn dei austlegare fordi statsbygginga som institusjonell formalisering av sentrum-periferidimensjon har vart lenger og nedfelt seg i ein institusjonell arkitektur med evne til å vedlikehalda seg sjølv. King-in-Parliament. England er i dette perspektivet også eit fullt "utvikla" system med evne til kontinuerlig institusjonell endring frå midten av 1300-talet av.

Geopolitisk manifesterer denne vest-aust gradienten seg ved at all ekspansjonskrig frå 1300-talet av er retta austover. England mot Frankrike på 13- og 1400-talet, Frankrike mot Det heilage

We have recently been informed about a new and exciting web based data browsing tool which will offer tremendous possibilities in research in political and social science. "Networked Social Science Tools and Resources" (NESSTAR) is a project developed jointly by three main partners, The Data Archive in the UK at the University of Essex, Danish Data Archives and our own Norwegian Social Science Data Services. Once Nesstar is fully operational (available in Beta version by early May, 1999 and the final version in early 2000) it will provide an extensive resource enabling us to identify, browse and obtain relevant national data across boundaries.

There are four main areas in which it will work. Users will be able to search for relevant data across several countries in one action and search the study description of identified data sets. There will be a text search system allowing for searches by individual field names or variable names within data sets; similar themes can be searched for across data sets. Thirdly there will be a data browsing and visualisation system allowing us to perform simple data analysis on line including simple tabulations and graphics. Finally there will be an authentication system which allows access to more sensitive data sets. Initially we will be able to use the service throughout Europe and sub-sequently on a global basis. For comparative political science it will be a tremendous development. The web site can be checked out at <http://daww.essex.ac.uk/projects/nesstar.html>. (Kenneth Christie)

data aktuelt

I samarbeid med Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste NSD vil SampolAktuelt i hvert nummer inneholde en spalte kalt DataAktuelt der vi i fellesskap formidler og kommenterer informasjon om aktuelle datasets og data. Spalten har informasjonsverdi for ulike grupper av lesere av SampolAktuelt, og skal dessuten tjene som inspirasjon for studenter i deres arbeid med semesteroppgaver, essays, og hovedfagsoppgaver. Kontaktperson ved NSD er Gry Henriksen, tlf. 55 21 31 05, fax: 55 96 06 60. E-mail: gry.henriksen@nsd.uib.no. Kontaktperson ved Institutt for sammenlignende politikk er førsteamanuensis Gunnar Grendstad, tlf. 55 58 94 86, fax: 55 58 94 25. E-mail: gunnar.grendstad@isp.uib.no